

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-471-9-4>

FINDING THE CONTENTS OF THE “ECONOMY” CATEGORY

З’ЯСУВАННЯ ЗМІСТУ КАТЕГОРІЇ «ЕКОНОМІКА»

В цій доповіді ми зосередимося на визначенні змісту економіки. Щодо цієї ключової категорії, знаходимо чимало трактувань у друкованих публікаціях в та електронних фахових виданнях. Їх дослідження виглядає важливим з огляду на розмаїття змісту, який автори вкладають в поняття, яке досліджується. Деякі з поглядів викликають, як мінімум, здивування.

Так, до прикладу, на офіційному сайті головного сховища людської мудрості в Україні – Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського читаємо: «Економіка – теорія управління господарством, суспільними господарськими системами різних розмірів (від домогосподарства до загальнолюдського глобального господарства планети Земля), різних видів (натуральне та грошове) й різних епох» [1]. Тож, як бачимо, автори цієї дефініції ототожнюють, де-факто, поняття «економіки» та не просто «управління», а його теорію. Щоб переконатися в тому, що цей підхід є помилковим, достатньо ознайомитися з фундаментальними роботами класиків менеджменту Ру Д. та Сульє Д [2], Саймона Г. [3], Тейлора Ф. [4] та інших.

Разом з тим, зафіксований факт ще раз переконав: сутність категорії, якою безоглядно (зважаючи на очевидність змісту) послуговується загал, політики, бізнесмени та навіть науковці (останні, – першочергово), має бути погоджена учасниками дискусії, щоб запобігти непорозумінню та двозначностей трактування. Вважаємо за найкраще звернутися спершу до словників та енциклопедичних видань.

Той, що має назву Кембридзького, пропонує така пояснення: економіка – «система торгівлі та промисловості, завдячуючи якій створюються та використовуються багатства країни» [5]. В ньому особливо привабливе ставлення до економіки як до системи. Це – по-перше. По-друге, зроблена заявка на визначення її внутрішньої будови, хоча й через окреслення лише двох ключових секторів. Виникнення поміж них промисловості нас, певна річ, цілком влаштовує. По-третє, маємо більш-менш точне визначення соціальної місії економіки та джерел ресурсів, до яких вона апелює під час здійснення та розвитку своїх агентів.

Ще один авторитетний словник уточнює, що йдеться про: «Комплекс діяльності, пов'язаної зі споживанням, виробництвом та торгівлею товарами та послугами, як системи, що постійно функціонує» [6]. Тут, в порівнянні з попередньою дефініцією, структура системи набула розширення та узагальнення: «промисловість» поступилася місцем «виробництву». Підкреслено, що усі компоненти, разом зі споживанням мають здійснюватись безупинно. Це – принципово, оскільки пригальмовування темпів зростання економічного розвитку, не говорячи вже про стагнацію та остаточний занепад, здатні призвести до катастрофічних наслідків в державі (зниження курсу цінних паперів, масового банкрутства організацій, зростання безробіття, інфляції, зубожіння населення та, як наслідок, до соціальних потрясінь у суспільстві, зміни верхівки влади).

Резервний банк Австралії теж долучився до пошуку істини так визначивши свою позицію: «Економіка – це система, яка вирішує, як дефіцитні ресурси використовуються для того, щоб вироби та послуги можна було продукувати й споживати» [7]. Вочевидь, серед продуктів економічної діяльності з'являються послуги (фінанси, страхування, транспорт, логістика та комунікації, інжиніринг й таке інше). Це – природно, оскільки їх частка в структурі товарного виробництва має яскраво виражену тенденцію до зростання (рис. 1).

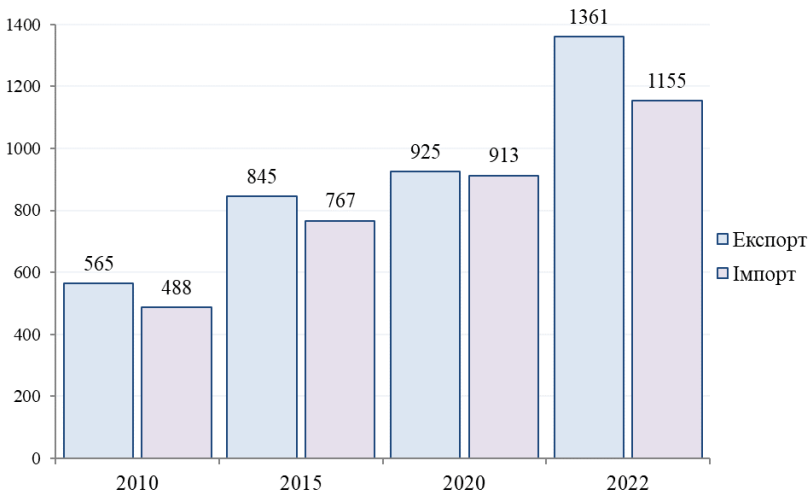

Рис. 1. Торгівля послугами країн ЄС з країнами з-поза меж Союзу, млрд євро

Джерело: побудовано та розраховано за даними Євростату [8]

Як бачимо, за період спостереження обсяг транзакцій ЄС щодо послуг з країнами, які не є членами Союзу рухався в гору, попри світову

фінансову кризу 2008–2010 рр. (падіння на 8,3 %) пандемію COVID-19 (падіння на 11,6%). Після цих катаклізмів постачання послуг ЄС за кордон, та отримання їх з-за кордону знову зросло: у 2021 р. на 10,7%, а у 2022 р. на 22,9% – найбільше зростання за весь період.

Проаналізувавши наведені та багато інших визначень економіки, ми взяли на себе сміливість запропонувати власну дефініцію, яка, хоч і ґрунтується на пропозиціях попередників, але містить в собі, на наш погляд, певні ознаки наукової новизни;

економіка – це впорядкована система видів діяльності, в той чи інший спосіб пов'язаних між собою, які використовують наявні ресурси (капітал) для продукування виробів та послуг, здатних задовольнити потреби споживачів. Розглянемо, що ж робить це формулювання оригінальним:

по-перше, «економіка» в нашій інтерпретації відокремлена від наукової та академічної сфер життєдіяльності суспільства. В такий спосіб її максимально наближено до предмета та об'єкту цього дослідження;

по-друге, використання словосполучення «наявні ресурси» означає, що товаровиробники апелюють не лише до тих з них, які є дефіцитними. До того ж вони активно протистоять браку виробничого капіталу, застосовуючи для цього новітні технології та технічні засоби, опікуючись захистом довкілля, запроваджуючи людиноцентричну концепцію під час організації та підтримання у належному стані циркулярних бізнес-процесів. Йдеться про підтримку інвесторами та менеджментом концепції «Блакитного та Зеленого переходів», проголошених на теренах Європейського Союзу;

по-третє, підкреслено, що економічна діяльність лише тоді має шанс на піднесення, коли її плоди (вироби та послуги) відповідають очікуванням споживачів. Ба більше, це означає потребу робити ставку на активний маркетинг, який одночасно й спостерігає за поточними вподобаннями покупців на ринку й неупинно переймається формуванням їх нових потреб, мотивуючи в такий спосіб поживлення внутрішнього споживання як в країні, так і за її межами.

А от за що ми щиро дякуємо колегам-науковцям, так це за запозичене у них слово «система». У розумінні сукупності видів господарської діяльності, пов'язаних між собою, таких, що утворюють єдине ціле. Воно є важливим тому, що відкриває шлях до розуміння внутрішньої будови економіки та її зв'язків з навколишнім середовищем: політичним, інституціональним, природно-кліматичним, освітньо-науковим, соціально-демографічним. Як нарівно й за те, що вони підтвердили наше переконання щодо важливої ролі економічних структур в динаміці зростання, у розквіті країн [9, 10].

Література:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. Економічні науки. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/321>

2. Ру Д., Сульє Д. Управління. Київ: «Основи», 1995. С 442.
3. Саймон Г.Е. Адміністративна поведінка. Київ: «Арт Економі», 2021. С. 480.
4. Taylor F.W. The Principles of Scientific Management, 1919. URL: [http://strategy.sjsu.edu/www.stable/pdf/Taylor,%20F.%20W.%20\(1911\).%20New%20York,%20Harper%20&%20Brothers.pdf](http://strategy.sjsu.edu/www.stable/pdf/Taylor,%20F.%20W.%20(1911).%20New%20York,%20Harper%20&%20Brothers.pdf)
5. Economy. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment, 2024. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/economy>
6. Economy. Dictionary.com. URL: <https://www.dictionary.com/browse/economy>
7. What is the Economy? Reserve bank of Australia. URL: <https://www.rba.gov.au/education/resources/presentations/pdf/what-is-the-economy.pdf>
8. International trade in services. Eurostat/Statistics Explained. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_services#General_overview
9. Constantine C. Economic structures, institutions and economic performance. Journal of Economic Structures. 2017. No 6 (2). Pp. 1–18. URL: https://www.researchgate.net/publication/313556311_Economic_Structures_Institutions_and_Economic_Performance
10. Парсяк В.Н. Економіка моря. Херсон, Видавничий дім «Гельветика», 2018. С 395.